

Charakterystyka ukraińskich migracji wewnętrznych (do Lwowa) i zewnętrznych (do Wrocławia) – w kontekście inwazji Rosji na Ukrainę

Julita Makaro*

ORCID: 0000-0002-2589-0519

Uniwersytet Wrocławski

Marcin Dębicki**

ORCID: 0000-0002-6510-0614

Uniwersytet Wrocławski

Nataliia Kovalisko***

ORCID: 0000-0002-1466-6132

Lwowski Uniwersytet Narodowy im. Iwana Franki

Wprowadzenie

Lata 2013–2023 to czas znaczących migracji zewnętrznych i wewnętrznych Ukraińców, podjętych wskutek działań Federacji Rosyjskiej wymierzonych w ich kraj: aneksji Krymu, wywołania i zaangażowania się w konflikt zbrojny w Donbasie, a także intensyfikacji działań wojennych na terenie całego państwa począwszy od lutego 2022 roku. Za istotną okoliczność zachęcającą do zagranicznych migracji zarobkowych należy też uznać pogarszającą się, co najmniej w ciągu rzeczony dekady, sytuację ekonomiczną Ukrainy oraz brak wyraźniejszych perspektyw na zmianę tego stanu rzeczy. Jednymi z ważniejszych punktów docelowych dla interesujących nas migrantów stały się Lwów i Wrocław – przy czym o ile w przypadku pierwszego z miast głównym czynnikiem sprawczym jest tu wspomniana eskalacja działań wojennych, o tyle w przypadku drugiego z nich przyjazdy z Ukrainy ujawniły się na szerszą

* julita.makaro@uwr.edu.pl

** marcin.debicki@uwr.edu.pl

*** kovalisko@mail.lviv.ua

skalę już przed dekadą (przede wszystkim migracje zarobkowe), by w ostatnich dwóch latach zintensyfikować się (migracje wojenne, choć niepozbawione również motywów ekonomicznych).

Powyższe okoliczności, dające się sprowadzić do dwóch wyraźnie różnych typów migracji, zachęciły nas do sporządzenia charakterystyki obu tych ośrodków – zarówno jako bytów odrębnych, jak i na tle sytuacji w Ukrainie i Polsce. W tym celu przywołujemy poniżej dane ilościowe ukazujące m.in. skalę interesującego nas zjawiska, a także zwracamy uwagę na pewne jakościowe właściwości Lwowa i Wrocławia, ujmowane jako czynniki przyciągające (*pull factors*) migrację do tych miast. Warto dodać, że prezentowane informacje zostały zebrane w ramach projektu badawczego pt. *Genderowe aspekty uchodźstwa w migracjach zewnętrznych i wewnętrznych. Przypadek Wrocławia i Lwowa*, na który składały się wywiady przeprowadzone we Wrocławiu (w listopadzie i grudniu 2022 roku) oraz Lwowie (od stycznia do kwietnia 2023 roku).

Charakterystyka ilościowa

Ujmując ilościowo migracje wewnętrzne (do Lwowa), można zacząć od przywołania danych ukazujących skalę zjawiska po aneksji Krymu i wywołaniu przez Rosję konfliktu w Donbasie. W 2016 roku liczba ta wynosiła w Ukrainie niemal 1,7 mln przesiedleńców wewnętrznych, w 2017 roku – ponad 1,65 mln, w 2018 roku – 1,52 mln, w 2019 roku – 1,38 mln, w 2020 roku zaś – 1,45 mln (Kovalisko, Bubniak, 2022). Po wprowadzeniu w Ukrainie stanu wojennego większość uciekinierów przeniosła się do obwodów: lwowskiego, dnipro-pietrowskiego, poławskiego, winnickiego i kijowskiego (Понад 225 тисяч..., 2022). W samym Lwowie jako wewnętrznie przesiedlone zarejestrowało się ponad 2 mln osób, przed bezprecedensowym wyzwaniem stanął jednak wówczas cały obwód lwowski – stał się epicentrum przesiedleń z regionów, w których trwały lub trwają działania wojenne. Rząd, organizacje wolontariackie, przedsiębiorstwa i zwykli obywatele pospieszili z pomocą, spontanicznie reagowali na pojawiające się problemy i starali się zaspokoić potrzeby przesiedleńców wewnętrznych. Działo się to bez wcześniejszego przygotowania, specjalnych strategii i mechanizmów, bez wystarczających zasobów finansowych, materialnych i ludzkich, a obwód lwowski, jako jeden z kluczowych ukraińskich regionów zapewniających schronienie osobom wewnętrznie przesiedlonym, ponosił ów ciężar w sposób szczególny.

Według stanu na 23 lutego 2022 roku we Lwowie mieszkało 8 tys. wewnętrznie przesiedlonych Ukraińców. Po 24 lutego każdego dnia do miasta przybywały już jednak tysiące ludzi. Niektórzy wyjechali za granicę, ale wiele

osób zostało. Szczytowy okres trwał nieprzerwanie od 24 lutego do maja, przy czym do końca marca był to ciągły trend wzrostowy. Bez względu na to, ile nowych łóżek dostarczono dziennie lub tygodniowo, nie było ich wystarczająco. W pierwszej dekadzie marca zabrakło miejsc w szkołach i otwarto miejsca w przedszkolach, co dało dodatkowe kilka tysięcy miejsc; dwa dni później i one się skończyły. W szczytowym momencie w przesiedlanie ludzi było zaangażowanych ponad 500 placówek, w tym prywatnych. Ludzi kwaterowano w hotelach, przerobionych magazynach, kościołach i innych budynkach organizacji kościelnych, urzędach. Również mieszkańcy Lwowa kwaterowali ludzi w swoich pokojach lub udostępniali swoje domy za symboliczną opłatą. Sytuacja ustabilizowała się pod koniec kwietnia 2022 roku (У Львові..., 2023).

Zgodnie ze stanem na 3 czerwca 2022 roku w obwodzie lwowskim oficjalnie zarejestrowano jako osoby wewnątrznie przesiedlone 242 tys. migrantów, z czego 75 tys. to dzieci, 110 tys. to osoby w wieku produkcyjnym, ponad 30 tys. to emeryci, a 8 tys. to osoby z niepełnosprawnościami. Liczba przesiedleńców wewnętrznych mieszkających w obwodzie lwowskim była jednak znacznie większa. W maju 2022 roku władze obwodowe ogłosiły, że sięga ona 500 tys., ponieważ wiele ludzi osiedliło się w sektorze prywatnym i nie zarejestrowało się jako uchodźcy wewnętrzni (Близько 500 тисяч...).

Według Rady Miejskiej Lwowa na koniec marca 2023 roku miasto było domem dla 106 tys. osób oficjalnie zarejestrowanych jako przesiedleńcy wewnętrzni. Jeśli chodzi o obwód lwowski, na początku maja 2023 roku ponad 237 tys. osób było zarejestrowanych w Jednolitej Bazie Danych jako uchodźcy wewnętrzni. Spośród nich ponad 68 tys. to dzieci, ale rzeczywista liczba osób wewnątrznie przesiedlonych w regionie jest znacznie większa, ponieważ część z nich nie zarejestrowała się (Матяш, 2023).

Jeśli chodzi o Wrocław, jeszcze na początku drugiej dekady XXI wieku miasto to było niemal jednolite etnicznie: liczebność mniejszości narodowych i etnicznych, obcokrajowców, w tym zagranicznych studentów, szacowano na 3–5% (Dolińska, Makaro, 2019). Kolejne lata przyniosły jednak dużą zmianę, głównie za sprawą migracji z Ukrainy – do Polski i samego Wrocławia. Dokładne określenie skali tego zjawiska nie jest możliwe, ale warto spojrzeć na dostępne dane, by zrozumieć, jak szybko społeczeństwo niemal homogeniczne etnicznie przeobraziło się w zróżnicowane, dwukulturowe.

Wyraźny wzrost liczby migrantów z Ukrainy w Polsce i we Wrocławiu odnotowujemy od 2015 roku (ważną datą jest 2017 rok, w którym wprowadzono ruch bezwizowy dla obywateli Ukrainy wjeżdżających do UE). Trend ten utrzymywał się do początku 2022 roku, odkąd liczba Ukraińców w Polsce i we

Tabela 1. Skala migracji obywateli Ukrainy do Polski według różnego typu źródeł

Rok	Liczba obywateli Ukrainy w Polsce: zezwolenia na pobyt stały i czasowy wydane przez Urząd ds. Cudzoziemców	Liczba wydanych wiz przez MSZ dla obywateli Ukrainy	Oświadczenia pracodawców o zamiarze zatrudnienia cudzoziemca, Powiatowy Urząd Pracy we Wrocławiu
2010	10 052	45 2693	–
2011	9856	570 509	14 086
2012	11 620	641 885	19 776
2013	11 506	720 089	14 708
2014	20 588	833 379	24 664
2015	44 564	925 611	35 625
2016	63 167	1268 248	70 264
2017	78 139	1 171 817	112 604*
2018	87 927	844 011	68 139
2019	107 087	896 400	–
2020	108 600	639 191	–
2021	150 383	757 026	–
2022	220 919	98 390	–

* Od czerwca 2017 roku obywatele Ukrainy mogą (na określonych zasadach) przekraczać granicę UE bez wiz.

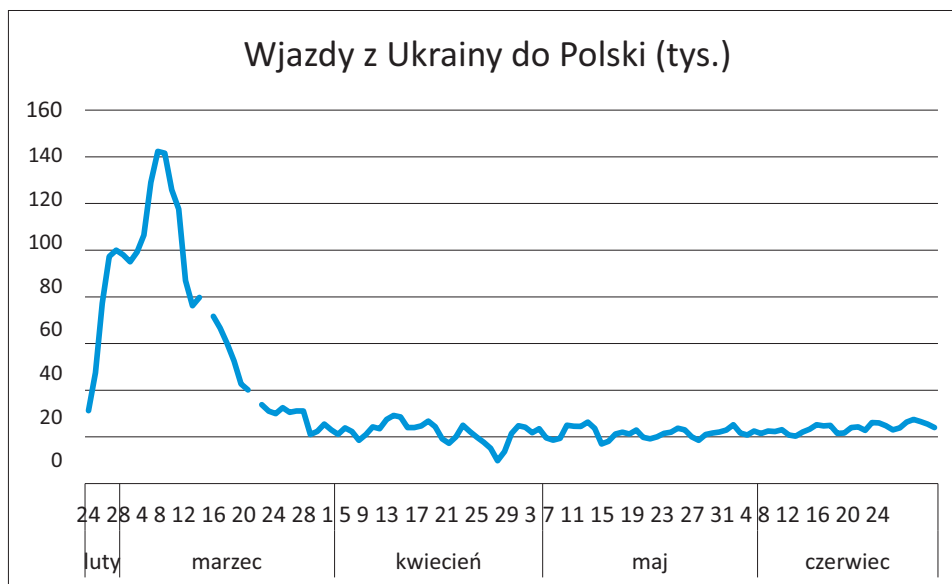
Źródło: Migracje.gov.pl, <https://migracje.gov.pl>.

Wrocławiu wzrosła gwałtownie, czemu towarzyszyła zmiana charakterystyki społeczno-demograficznej migrantów.

W 2018 roku wielkość migracji ukraińskiej do Polski sięgnęła ok. 160 tys. osób, stanowiąc niemal 47% całej imigracji na tym kierunku. Według szacunków Narodowego Banku Polskiego w 2016 roku w Polsce mieszkało 1,2 mln Ukraińców, a dwa lata później – już 2 mln (Migracja..., 2018). Mówiąc w pewnym przybliżeniu, w kwietniu 2022 roku, kilka tygodni po rozpoczęciu pełnoskalowej agresji Rosji na Ukrainę, wielkość ta podwoiła się za sprawą przybycia do Polski migrantów przymusowych (Wojdat, Cywiński, 2022).

Osoby przybyłe do Polski po lutym 2022 roku charakteryzowała odmienna struktura społeczno-demograficzna: w migracji tej dominowały kobiety (co było wyraźnym odwróceniem tendencji wcześniejszej), wiele z nich przyjechało z dziećmi; mniejszy wśród osób uciekających był odsetek osób pochodzenia polskiego, zwiększył się udział migrantów z północy i wschodu Ukrainy, niska też była znajomość języka polskiego (Uchodźcy z Ukrainy w Polsce..., 2022).

Co się tyczy samego Wrocławia, w 2017 roku pojawiła się informacja, że ok. 10% jego mieszkańców stanowią migranci z Ukrainy (Kłopot, Trojanowski,

Wykres 1. Dynamika migracji z Ukrainy do Polski po 24.02.2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie Twitter, Straż Graniczna, https://twitter.com/Straż_Graniczna

2018). Przedstawiciel Towarzystwa Upiększania Miasta mówił: „Wrocław jest miastem, w którym liczbę mieszkańców pochodzenia ukraińskiego szacuje się między 50 a 65 tys., czyli 8–10 proc. Uważamy, że to najlepszy moment, by władze Wrocławia zaczęły prowadzić aktywną i dobrze skoordynowaną politykę migracyjną” (*Nowi mieszkańcy...*, 2017). Informacja o tak licznej obecności w strukturze społecznej Wrocławia jednorodnej grupy Innych etnicznie pojawiła się w strategii miejskiej (*Nowi mieszkańcy...*, 2017), a jedną z reakcji na tak zdefiniowaną sytuację było powołanie w 2019 roku przez prezydenta miasta Pełnomocnika ds. Mieszkańców Pochodzenia Ukraińskiego (władze miasta szacowały wówczas liczbę ukraińskich mieszkańców na 100 tys.).

W następstwie ataku Rosji na Ukrainę Wrocław stał się prawdopodobnie drugim miastem w Polsce pod względem liczby zamieszkujących go Ukraińców [187 281 osób w marcu 2022 roku, 247 572 w kwietniu 2022 roku oraz 250 234 w maju 2022 roku (Sobestjańska, Sopińska (2022))]. Dynamikę migracji wojennej opisuje gwałtowny przyrost: liczbę młodzieży i dorosłych Ukraińców (czyli kategorię węższą niż ta powyżej) we Wrocławiu 1 lutego 2022 roku szacowano na 74 585 osób, a dwa miesiące później – już na 145 191 osób (Wojdat, Cywiński, 2022)¹.

¹ Metodologia gromadzenia tych danych bywa przedmiotem krytyki. Na przykład intensywne logowanie się telefonów do systemu w Rzeszowie miało być efektem nie tyle osiedlania się Ukraińców w tym mieście, ile realizowanych tamteży przejazdów tranzytowych.

Gwałtowny napływ dużej liczby migrantów spowodował szybką reakcję lokalnej społeczności i lokalnego samorządu. 25 lutego 2022 roku na wrocławski kolejowy dworzec główny zaczęli przybywać migranci, a pierwszymi, którzy na miejscu zaoferowali im pomoc – informacyjną, bytową, emocjonalną – byli mieszkańcy miasta. Szybko zorganizowano punkt recepcyjny Wojewody Dolnośląskiego i Urzędu Miasta Wrocławia, w kolejnych dniach systematyzując pracę na dworcu i przygotowując jednocześnie zaplecze pomocowe w mieście (organizując np. miejsca noclegowe, wydawania posiłków i wsparcia materialnego: ubrań, środków higienicznych itp.), opierając się w dużej mierze na wsparciu wolontariatu (Błaszczuk i in., 2023); w pomoc zaangażowała się również społeczność ukraińska.

Z danych przedstawionych na konferencji „Dialogopolis 2022” wynika, że w pierwszych czterech tygodniach wojny przez wrocławski dworzec przewinęło się ponad 100 tys. osób, którym wsparcia udzieliło ponad 4 tys. wolontariuszy; od czasu przejścia kwestii żywienia przez miasto wydawano średnio 10 tys. posiłków dziennie. Do końca maja 2022 roku wydano prawie 500 tys. posiłków regeneracyjnych oraz ponad 400 tys. kanapek; przygotowano 23 miejsca zbiorowego zakwaterowania, maksymalna liczba miejsc do dyspozycji potrzebujących wynosiła ponad 3 tys. Wielu migrantów zamieszkało w domach wrocławian, którzy złożyli wnioski o wypłacenie świadczenia za gościnę dotyczące 25 tys. Ukraińców. Od 16 marca do 31 maja wydano ok. 40 tys. numerów PESEL (według specustawy) oraz 4300 numerów PESEL (według ustawy o ewidencji ludności), a pracą tą zajmowało się stu pracowników Wydziału Spraw Obywatelskich Urzędu Wojewódzkiego oraz 25 pracowników oddelegowanych z innych wydziałów, przy pomocy 35 wolontariuszy. W systemie edukacyjnym pojawiło się 6500 dzieci, w tym 1503 w przedszkolach, 4325 uczniów w szkołach podstawowych oraz 672 uczniów w szkołach ponadpodstawowych, jednocześnie stworzono 70 etatów pomocy nauczyciela dla ukraińskich uchodźców – głównie w szkołach podstawowych (Dialogopolis ‘22, 2022).

Charakterystyka jakościowa

Przechodząc do charakterystyki jakościowej – w przypadku Lwowa i właściwych mu czynników przyciągających na podkreślenie zasługuje wielkość miasta – jedyne go dużego ośrodka w zachodniej części Ukrainy z liczbą ponad 717 tys. mieszkańców (Головне управління..., 2023). Między innymi z tego powodu miasto to wyzwała duże zainteresowanie ze strony przybyszów – w szczytowym momencie obsługiwało ono ok. 500 tys. migrantów wewnętrznych, przez znaczną część 2022 roku liczba ta oscylowała wokół 250 tys.

oficjalnie zarejestrowanych². Potencjalnie wiążą się z tym szczególne problemy aprowizacyjne po stronie magistratu i innych podmiotów organizujących pomoc, jednocześnie zmagających się z innymi wyzwaniami generowanymi przez moskiewską agresję. Należy też pamiętać, że Lwów, inaczej niż Wrocław, niejednokrotnie gościł całe rodziny, a więc także dorosłych mężczyzn (którzy, jako osoby w wieku poborowym, nie mogli opuścić terytorium Ukrainy).

Atrakcyjność tego miasta związana jest też z jego położeniem w znacznej odległości (ok. 500 km) od Kijowa i okolic – pierwszych celów rosyjskiego ataku – co pozwalało przybyszom z innych części Ukrainy kojarzyć Lwów ze względnie i przynajmniej tymczasowym spokojem oraz bezpieczeństwem (w analizowanych przez nas wypowiedziach wskazywano na to nieraz). Jednocześnie stosunkowo niewielki dystans (70–80 km) dzielący ten ośrodek od dwóch drogowych przejść granicznych z Polską w oczach niektórych migrantek czynił zeń potencjalne „rozwiązanie pośrednie” na wypadek pogorszenia się sytuacji wojennej.

[Przyjechałam właśnie do Lwowa] także dlatego, że było [stąd] dużo bliżej do granicy z Polską. Gdyby coś się działo, to można tam natychmiast pojechać [L2, 20, Zaporozje]³.

Chociaż przesiedleńcy wewnętrzni nie mają do czynienia z wyzwaniami właściwymi migracjom międzynarodowym, to jednak bywa – szczególnie w państwie regionalnie zróżnicowanym – że doświadczają pewnych odrębności. Obciążony politycznie i kulturowo stereotyp mieszkańca wschodniej Ukrainy, wyższe koszty życia (szczególnie dla osób przybyłych z małych miejscowości) czy odmienny i rozbudowany układ miejski – to wybrane elementy wymagające oswojenia.

Jeśli chodzi o czynniki przyciągające migracje ukraińskie do Wrocławia, należy zacząć od tego, że jest to jedno z największych miast Polski, o dość chłonnym rynku pracy, które od 2014 roku, czyli od czasu znaczącego pogorszenia się sytuacji wewnętrznej i zewnętrznej Ukrainy, przyjęło największą liczbę ukraińskich migrantów zarobkowych (Wojdat, Cywiński, 2022). Osoby te (wówczas byli to w większości mężczyźni) przybyły tu głównie ze środkowej części państwa, rzadziej zaś z zachodniej oraz wschodniej, i cechowały się ponadprzeciętnym poziomem wykształcenia (Górny i in., 2019; Dolińska,

² Близько 500 тисяч... Według Rady Miejskiej Lwowa, pod koniec marca 2023 roku w mieście żyło 106 tys. osób oficjalnie zarejestrowanych jako uchodźcy wewnętrzni, jednak w rzeczywistości liczba ta przekracza 150 tys. (*У Львові...*).

³ Przywołując wypowiedzi respondentek, w nawiasach podajemy pierwszą literę nazwy miasta, w którym przeprowadzono wywiad (L/W), jego numer, a także wiek respondentki oraz miejscowość/obwód pochodzenia.

Makaro, 2020, s. 238–240). Jest to zatem dość szczególna grupa, której obecność, aklimatyzacja i choćby częściowe obeznanie z realiami miasta okazały się pomocne w obsłudze uchodźców przybyłych tu w 2022 roku.

Ważnym wyróżnikiem Wrocławia jest też położenie – dość blisko granicy z Niemcami i Czechami jako potencjalnie alternatywnymi kierunkami migracji, a także w stosunkowo dużej odległości od granicy z Ukrainą (ok. 500 km). Ten ostatni czynnik miałby zniechęcać do przyjazdu w te strony osoby skore do częstych odwiedzin domu rodzinnego (i to pomimo dobrego skomunikowania Wrocławia z Przemyślem jako miejscem przesiadkowym i Ukrainą), ale też byłby głosem w dyskusji na temat znaczenia (jak w poniższej wypowiedzi) toczącej się wojny przy podejmowaniu decyzji o wyborze kierunku migracji (Janicki, 2007, s. 295–296).

Moja mama była za tym [tj. Wrocławiem], bo to w odległym od Ukrainy punkcie Polski. I kto wie, co będzie dalej [W4, 19, Żytomierz].

Zakończenie

Z uwagi na rozwojową sytuację na froncie rosyjsko-ukraińskim oraz dynamiczny charakter migracji (zwłaszcza na ich początkowym etapie), w momencie gdy prezentowane informacje trafią do rąk czytelników, będą już przede wszystkim zapisem sytuacji z pierwszych, niezwykle trudnych i intensywnych tygodni po eskalacji działań zbrojnych przez Rosję. Jak sądzimy, ewentualna wartość tych danych lokuje się jednak w wymiarze archiwalnym, co metaforycznie określa się jako kartka z kalendarza. Jest próbą utrwalenia szczegółów dotyczących sposobów, w jakie Lwów i Wrocław „organizowały się” do pomocy, i zmian demograficznych doświadczanych przez te ośrodki – zjawisk, które łatwo wymykają się pamięci.

Bibliografia

- Błaszczyk, M., Dolińska, K., Makaro, J., Pluta, J. (2023). Governance Agility in Reception of War Refugees from Ukraine: The Case of Wrocław, Poland. *Social Policy and Administration*, 1–16.
- Dialogopolis '22* (2022). Miasto przyjmujące. Dialogopolis '22. Wrocław (prezentacja z konferencji).
- Dolińska, K., Makaro, J. (2019). Wielokulturowy Wrocław – między kreacją, wyobrażeniem a rzeczywistością. *Nauka*, 3, 105–123.
- Dolińska, K., Makaro, J. (2020). O nowym obliczu wrocławskiej wielokulturowości. Społeczność ukraińska w stolicy Dolnego Śląska. W: M. Bukiel, A. Sakson, C. Trosiak

- (red.), *Ziemie Zachodnie i Północne (1945–2020). Nowe konteksty* (s. 231–250). Instytut Zachodni.
- Górny, A. Kołodziejczyk K., Madej K., Kaczmarczyk P. (2019). Nowe obszary docelowe w migracji z Ukrainy do Polski. Przypadek Bydgoszczy i Wrocławia na tle innych miast. *CMR Working Papers* 118/176, <https://www.migracje.uw.edu.pl/wp-content/uploads/2019/11/WP118176.pdf>.
- Janicki, W. (2007). Przegląd teorii migracji ludności. *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska Lublin – Polonia, LXII*(14), 285–304.
- Kłopot, S.W., Trojanowski, P. (2018). Cudzoziemcy we Wrocławiu. *Acta Universitatis Lodziensis. Folia Sociologica*, 64, 35–54.
- Migracja ukraińska na Dolnym Śląsku* (2018). Fundacja Ukraina.
- Migracje.gov.pl, <https://migracje.gov.pl>.
- Nowi mieszkańcy? Imigracja ukraińska w aglomeracji wrocławskiej Uwarunkowania i skala Raport Regionalnego Ośrodka Debaty Międzynarodowej oraz Fundacji Młoda Rzeczpospolita* (2017). https://e-isbn.pl/IsbnWeb/record/show_cover.pdf?picture_id=28340.
- Sobestjańska, A., Sopińska, A. (2022). *Miejska gościnność. Szacunek liczby Ukraińców w miastach UPM marzec, kwiecień, maj 2022*. Centrum Analiz i Badań Unii Metropolii Polskich im. Pawła Adamowicza, Warszawa.
- Twitter, Straż Graniczna, https://twitter.com/Straż_Graniczna.
- Uchodźcy z Ukrainy w Polsce. Raport specjalny z badania socjologicznego „Uchodźcy z Ukrainy w Polsce”, przeprowadzonego przez Platformę Migracyjną EWL, Fundację Na Rzecz Wspierania Migrantów Na Rynku Pracy „EWL” i Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego (2022). Warszawa.
- Wojdat, M., Cywiński, P. (opr.) (2022). *Miejska gościnność: wielki wzrost, wyzwania i szanse raport o uchodźcach z Ukrainy w największych polskich miastach*. <https://metropolie.pl/artukul/miejska-goscinnosc-wielki-wzrost-wyzwania-i-szanse-raport-o-uchodzcach-z-ukrainy-w-najwiekszych-polskich-miastach>.

Publikacje w języku ukraińskim

- Близько 500 тисяч – ймовірна реальна кількість переселенців на Львівщині. https://tvoemisto.tv/news/realna_kilkist_vpo_na_lvivshchyni_vdvichi_bilsha_nizh_zaznachenno_u_bazi_danyh_kozytsky_141461.html.
- Головне управління статистики у Львівській області (2023). https://www.lv.ukrstat.gov.ua/ukr/si/thematics_1811.php.
- Коваліско, Н.В., Бубняк, С.М. (2022). Соціальне самопочуття внутрішньо переміщених осіб в Україні: соціологічний дискурс: монографія. Львів.
- Матяш, Т. (2023). На Львівщині зареєструвались майже 240 тисяч переселенців, понад 68 тисяч із них – діти. https://lb.ua/society/2023/05/08/554312_lvivshchini_zareiestruvalis_mayzhe.html.
- Понад 225 тисяч людей зареєструвались як внутрішньо переміщені особи через Дію, 26 квітня 2022. <https://old.loda.gov.ua/news?id=67290>.
- У Львові мешкає 106 тисяч офіційно зареєстрованих переселенців: як змінювалася ситуація з поселенням, Львівська міська рада. <https://city-adm.lviv.ua/news/society/social-sphere/295962-u-lvovi-meshkaie-106-tysiachofitsiino-zareiestrovanykh-pereselentsiv-iak-zminiuvalasia-sytuatsiia-z-poselenniam>.